

neki neznan Beli Kranjec dva vola djal. Drug kmet iz Krške vasi, kteremu sta 27. aprila en vol in ena krava, 28. aprila pa tele za kugo poginili, je 10. in 11. aprila pri unem kmetu v Gmajni oral in svoja vola v tistem hlevu imel, kjer je bolna krava stala; čez 8 dni potem mu je zbolel najpred vol, potem pa tudi krava in tele. Ker je ta kmet imel še 3 goveda, ki so bila v istem hlevu, jih je komisija kot okužena po ceditvi ubiti dala.

Zdaj trpijo te vasi ostro zaprtijo, poleg nju pa zapadejo v okrožje kužnega mejnega okraja: občine Studenec, Iška vas, Pijava gorica, Želumlje, Št. Jur, Šmarje, Grosrupje, Slivnica, Račna, in pa Sostro, Javor, Lipoglav, Podmolnik in Orle.

Kaj po takem zadene vse te vasi po postavnem §. 27., to smo povedali v 14. listu „Novic“.

Zavoljo enega človeka, ne moremo ga drugače imenovati kakor sleparja, mora trpeti po tem toliko vasi in cela dežela!

Vojska gosenicam!

Ako bi odstranili sadno drevje in hostno prirodno odejo, tudi zračne primere bi potem bistveno spremenile se; in ako bi velik del svetá za polje obrnili, zemlja bi jela sušiti se, mrzli, suhi vetrovi bi golo polje brili in drobne sadike bi v rasti zastajale.

Da se kaj takega ne zgodi, treba je gole brezhostne prostore zasaditi s sadnim drevjem, s kterim se bodo ne le zračne neugode odpravile, ampak tudi še ljudem nov, dolgoleten živež, prijeten vžitek in okrepčavna pijača preskrbela. Veliko krajev je že davno sè sadjem obsajenih, ki napravlja ljudstvu mnogo veselih pridelkov od poletja do zime; ali v mnogih krajih pa tudi še zmirom po golih planjavah poletu solnce pripeka, jeseni pa veter piska, kjer se otroci gostijo z repo, vtrujeni delavec pa z revnim „špiritovcem“.

Drevje je blagoslov in dar božji. Koliko bogastvo, kako obilne dari ima človek v sami ti rastlini! Za veliko dobrega, kar dobivamo od sadnega drevja, pa se moramo s tem hvaležnega skazati, da si živo prizadevamo, sadjerejo, kar je le mogoče, povzdigniti, ter zasajena drevesca skrbno čistiti gosenic in druge požrešne golazni.

Med mnogimi sovražniki, ki jih ima sadonosno drevje, so gosenice najškodljiviše. Treba je brez vsega odloga zatirati požrešnice, kajti vsled ugodne letošnje zime je bilo, kakor hitro je sneg odlezel, po drevji čuda veliko gosenčje zalege videti.

Ako bi to jako potrebno delo zamudili ali celó opustili, gotovo bi potem gosenice spremenile naše lepe kraje v dolgočasne puščave, drevesa bi se šibila pod težo gosenčjo, mesto žahnega sadja mnogih plemen.

Še je čas mlade gosenčice, ki se še niso daleč od zavitkov po vejah izlezele, pokončati; tedaj le urno na delo! —

Kako se pa to delo najhitreje dovrši? Odraščeni kmetiški ljudje se takega dela presneto neradi poprimajo; ako se jim ta ali una reč nasvetuje in priporoča, pravijo nekteri naravnost: „to je prazna reč, — nepotrebno delo!“ Nekteri marljivi gospodar res včasih uboga, ter očisti svoja drevesa, — al kaj pomaga, ker njegovi sosedje opusté enako delo, — požrešna golazen razleze se po vsi okolici.

To opravilo najlože šolska mladež prevzame, ter ga tudi najhitreje in najbolje dovrši. Častiti bralci in mili tovarši učitelji mi ne bodo za zeló vzeli, ako se predrznem po dragih nam „Novicah“ očitno sporočiti, kako se je pri nas po odraščeni šolski mladini gosenčja zalega pokončala.

Konec meseca svečana sem otrokom v šoli živo priporočil, da naj drevje in trnjeve žive meje (posebno blizo poslopij) na tanko ogledajo, ter gosenčje zavitke kar je le mogoče, čisto otrebijo in v kraj spravijo. Da bi otroci gotovo tudi izpolnili, kar so obljubili, rekel sem jim, da bodem o prostih urah sam prišel vrtov pogledat, ter se tako prepričal, ali so svojo nalogo izvrstno dovršili. V moje veliko veselje sem se prepričal, da moje priporočilo v šoli ni bilo bob v steno; v malo dneh bilo je jako potrebno in važno delo brez posebnih težav popolnoma dobro izgotovljeno, in bode gotovo celi fari v velik prid.*) Ako bi se župani hoteli vsaj nekoliko ravnati po postavah, ki govore o pokončavanji škodljivih mrčesov, ter zraven še materielno kaj pripomogli k potrebni in koristni reči, bila bi v kratkem času soseska lep in cveteč sadni vrt.

Otroci, ki so posebno pridni pri takih opravilih, niso zmiraj zadovoljni s samo pohvalo; akoravno starišem in sebi na korist delajo, jim je vendar večkrat treba kaj podariti, da se tako še bolj vnamejo za potrebno in koristno reč.

O takih priložnostih pa je treba tudi otrokom in odraščeni živu priporočati in na srce polagati, kako naj si tice v svoje vrte in gozde privabijo. Pticam, ki tudi pozimi pri nas ostanejo in dostikrat hudo stradajo, vrzi časih peščico slaberega zmesnega žita, krušnih drobtinic ali kaj tacega. Otrokom, zlasti pastirjem, ostro prepoveduj stikati za gnjezdi, razdirati jih ali jemati iz njih jajca in mladiče. Ptice niso nam samo ljubeznjive prijateljice, ampak so tudi naše največe dobrotnice. Ako bi iz naših krajev izginile vse ptice, kmalu bi bilo drevje po gozdih in vrtih okleščeno in golo; senožeti in polja bi bila brez kose in brez srpa postrižena. Temni roji vsakoršnega škodljivega mrčesa djali bi v kratkem vse rastje v nič. Človeška moč omaga pred tacim, akoravno majhnim ali strahovitim sovražnikom. Ptiči neutrudno preganjajo vse nadležne gomazni, ter skrbé, da se nikjer preveč ne zaplodé. Kjer človek pusti ptice v miru, ondi se rade ustanovijo, ondi rade gnjezdijo, in taki kraji ne trpé toliko od požrešne golazni. Pogledjmo vrte in polje v takih krajih, kjer ptičice v miru pusté. Poljski sadeži so zdravi in neobjedeni, sadno drevje se pa jeseni šibi pod težo obilnega sadja. Žalosten je pogled na vrte tacih krajev, kjer malopridna mladina in leni postopači strežejo na vsako ptico, ki se oglasi v sosedstvu.

V Preddvoru.

Ivan Skrbinec.

Gospodarske novice.

* Pokončevanje kebrov (hroščev). Preteklo leto so v Virtemberškem (na Nemškem) pokončali 230 milijonov in 902.200 kebrov, kteri bi bili, po računu izvedenih mož, po svojih črvih za 3 leta do 46 milijonov centov rastlin vničili. Da pa se tako grozna škoda odvrne, potrosili so na pokončanje one grmade samo 15.604 goldinarje. — To našim gospodarjem pač dosti očitno kaže, naj tudi oni ne držijo križema rok o pogledu tolike škode!

* Drago Hrvaško vino. Gosp. A. Striga v Zagrebu je prodal 17 veder finega vina „kraljevina“ imenovanega, vsake butelijo po 3 gold., tedaj 17 veder skupaj za 4080 gold. Teško bode se sicer verjelo, da je to res tako, a vendar je resnica, da se za 17 veder Hrvaškega vina skupiti more 4080 gold. Slavni vinorejec baron Babo pripoznava izvrstnost „kraljevine“ tako, da je za Dunajsko razstavo o njej spisal posebno

*) Čast in hvala Vam!

Vred.

poročilo. Pri prejšnjem banu Sokčeviću je „kraljevino“ pokusil grof Eltz, grajščak ob Rajnu, ki tudi sam prideluje izvrstna vina, ter je rekel, da Hrvaški „kraljevini“ gre mesto med najfinejšimi vini sveta.

Kdaj je najbolji čas,

da kmetovalci gredo ogledat Dunajske razstave, in še marsikaj družega.

1. dan tega meseca se je na Dunaji odprla razstava, v kateri so razpostavljeni pridelki in izdelki blizu do celega sveta. Komur bode tedaj mošnjica prepustila in ga ne bodo ovirali drugi zadržki, šel bode ogledat te razstave. Al še bode preteklo več tednov, predno bode v velikanskih prostorih vse v redu razpostavljeno; zato bi jo slabo zadel, kdor bi že ta mesec hitel na Dunaj.

Zato našim gospodarjem, ki nameravajo ogledat razstave, povemo, kdaj naj se napravijo na pot.

Razstavljene stvari spadajo v več vrst, katerih tukaj razglasiti ni naš namen; al opomniti jih moramo, da kmetiškim gospodarjem je treba še posebno razložiti takošne stvari, ktere celih 6 mesecev (do konca oktobra) ostanejo v razstavi, in pa druge, ktere bodo le malo časa videti, in tu sem spada razstava živine in pa skušnja s kmetijskim orodjem.

Razstava goved, ovác, kóz, prešičev, oslov in mul se začne 31. dan tega meseca in se konča 9. junija (rožnika), — razstava kónj pa še le jeseni od 18. do 27. septembra (kimovca). — Od 18. do 27. septembra se razstavijo tudi perutnina, psi, mačke, ribe. Od 4. do 6. oktobra se bo videla divjačina živa in vstreljena, in pa vse, kar spada v mlekarstvo in se iz mleka nareja.

Nekterim kmetiškim gospodarjem bode gotovo tudi jako imenitno videti skušnje s kmetijskim orodjem in z mašinami na polji, ki se bodo delale 4 milje od Dunaja na grajščini Leopoldsdorf, pa tudi na grajščini Gutenhof, 2 milji daleč od Dunaja. Kakor bode polje in vreme, bodo se mašine poskušale od 23. junija (rožnika) do 30. julija (malega srpana). —

Razgovori o predivstvu z razpostavljenim dotičnim orodjem bodo 18., 19. in 20. dne avgusta (velicega srpana).

Kdor tedaj ne more večkrat na Dunaj iti, da bi videl vse to zdaj ta čas, zdaj uni čas, naj si izbere iz tega naznanila tak čas, v katerem more videti to, kar njega najbolj zanimiva, in kedar more od doma.

Naj zdaj našim bralcem še kaj več povemo o družih zadevah te razstave.

Razstava traja do 31. oktobra t. l.

Kdaj se razstava vsak dan odpre in zapre, to se odloči za vsak mesec posebej. Vhodi v njo so tudi posebno odkazani.

Vhod je pa pripuščen le z vstopnicami, ki se kupijo v razstavišču.

Vstopnice so pa različne, namreč take, ki veljajo za celi čas (za gospode po 100 gold., za gospé 50 gold.) ali za en teden (po 5 gold.) in pa take, ktere so veljavne le za en dan (in sicer v delavnikih po 1 goldinar, ob nedeljah in praznikih po 50 krajc.)

Kdor je kaj razstavil, ima prosti vstop, pa se mora s pismom izkazati, da je razstavnik in zato si na dotičnem mestu pridobiti posebno vstopnico; tudi vsak razstavnik v kaki skupni razstavi ima pravico do razstavnikove vstopnice.

Predsedniki, podpredsedniki in udje tujih komisij, kakor zastopniki časnikov dobijo brezplačno častne vstop-

nice. Tudi udje deželnih razstavnih komisij dobijo brezplačno častne vstopnice za čas svojega bivanja na Dunaji.

Da tujci, ki pridejo na Dunaj razstave ogledat, pa so manj premožni, imajo dober kup stanovanje, je vodstvo razstavno za čas razstave prav blizu najelo veliki mlin in ga pripravilo za stanovanje za več kot 1000 ljudi. V teh prostorijah so prostorne spavnice s 50 posteljami, pa tudi manjše po 8—10, v teh se plača za noč po 70 krajc., v unih pa po 50 krajc.; vzeti se pa mora vsaka spavnica najmanj za 7 dni. Kdor hoče tu stanovanje dobiti, se mora za to pismeno v tej hiši oglasiti pri vodstvu razstave, in povedati, koliko postelj želi imeti in za koliko časa. Posebni predpisi kažejo, kako se ima vsakdo vesti v tem prenočišču, da povsod vlada red, varnost in čednost.

Národno blago.

Prislovice in reki iz Istre.

Zapisal J. V.

Mačka u rukavicah miši ne lovi (veselo na delo).

To ti je laž, prilaz i prilazić (pomnožena laž).

Nemore jedan trbuh na dva pira (v isti čas se ne more na dva kraja).

Pitavca ne obesu (svobodno je prašati in prositi).

Crkvéno je ognjéno, a sirotsko i občínsko je pakleno (nekateri so si s crkvenim, sirotskim in občinskim pakleni oganj zaslužili).

Vsak ima svojega vuka (skrb), ki ga grize, samo da se kemu prvo, a kemu kašnjeje javi.

Gladnemu vsaki kruh kolač.

Otac priteče, krv odteče; sused priskoči, i će pomoći (oče je včasi deleč ne more koj pomagati, a od soséd je zmiraj kdo blizo na pomoč; poštuj tedaj sosede).

To ti je slano i brez soli (dragoceno je).

Dug i greh vavěk rastu (ako se on ne plača, a ta ne spokori).

Tužan onaj, ki hodi svojima nogama a tujim razumom po svétu (na pr. vojak).

Nisam ni takal ni makal, ni taknul ni maknul (s to stvarjo nisem imel opraviti).

Bolja je razmišljena nego namišljena (pred vsakim delom prav dobro pomisli).

Martinske noći pojidu volove moći (po zimi se živina zaléni).

Drži se tovara (osla), dokle ti konj pride (zadovoli se z manjo srečo, dokler ti veča ne pride).

Vela crikva, malo svetác (se reče, kadar se v veliko posodo mala stvar stavi).

On neće već na kruh pozihnuti (umrl je).

Kako pravično tako večno (krivica ne traja mnogo).

Polovicu će platiti kada umre, a polovicu kada uskrsne (kasno bo plačal).

Ki nič (malovrednoga) pošlje, nič je sam.

Ki je brez posla (vzroka) na samanj prodava trubiće i kupuje zijaliće. (Kon. prih.)

Národno - gospodarske stvari.

Društvo za stavbe in zidanje na Kranjskem in v sosednih deželah.

V zadnjem našem listu smo naznanili ustanovitev tega društva in v obče povedali, kaj nam je od njega pričakovati, če srečno napreduje in se deželi ko-